

Perhe- ja perintöoikeutta
pääpiirteissään 2009

25.9.2009

Yleistä perimyksestä

Kuolemantapauksen jälkeen perittävän omaisuus siirtyy uudelle omistajalle joko perintöoikeuden tai testamentin nojalla. Mikäli perittävä ei ole tehnyt testamenttia, jolla hän määrää omaisuutensa tietyille tai tietyille tahoille, perinnön saavat lainmukaisen perimysjärjestyksen mukaiset perilliset. Lainmukainen perimysjärjestys perustuu sukulaisuussuhteeseen.

Perimysjärjestyksessä ensimmäisenä rintaperilliset

Jos perittävällä on lapsia, ovat he rintaperillisinä ensimmäisenä perimysjärjestyksessä. Lapsen asemaan ei vaikuta se, onko lapsi vanhempansa edellisestä liitosta vai yhteinen nykyisen puolison kanssa. Jokaisella lapsella on yhtäläinen oikeus perintöön oman vanhempansa jälkeen.

Sama oikeus koskee avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia, jos isyys on vahvistettu, sekä pääsääntöisesti myös ottolasta. Jos rintaperillinen on kuollut ennen perittävää, tulee hänen sijaansa hänen rintaperillisensä, eli perittävän lastenlapset, ja heidän tilalleen heidän lapsensa jne. Ensimmäisessä eli rintaperillisten parenteelissa on rajaton sijaantulo-oikeus.

Puolison perintöoikeus

Mikäli perittävällä ei ollut rintaperillisiä, mutta hän oli kuollessaan naimisissa, perii leski puolisonsa. Lesken perintöoikeus ei kuitenkaan täysin sulje pois ensiksi kuolleen sukulaisia, vaan lesken kuoltua niin sanotut toissijaiset perilliset perivät pesästä lesken puolisoltaan perimän osuuden. Tämä toissijaisten perillisten oikeus voidaan sulkea pois ainoastaan ensiksi kuolleen puolison tekemällä testamentilla.

Toissijaisia perillisiä ovat ensiksi kuolleen puolison vanhemmat, sisarukset ja näiden jälkeläiset. Toissijaisten perillisten piiri on rajattu eivätkä niin sanotun kolmannen eli isovanhempien parenteelin perilliset siis lukeudu toissijaisiin perillisiin. Näin ollen, jos ensiksi kuolleelta puolisolta jää vain kolmanteen parenteliin kuuluvia perillisiä, perii leski ensiksi kuolleen puolison täydellä omistusoikeudella. Tällöin hänellä on muiden omistajan oikeuksien lisäksi oikeus tehdä myös testamentti perintönä saamastaan omaisuudesta.

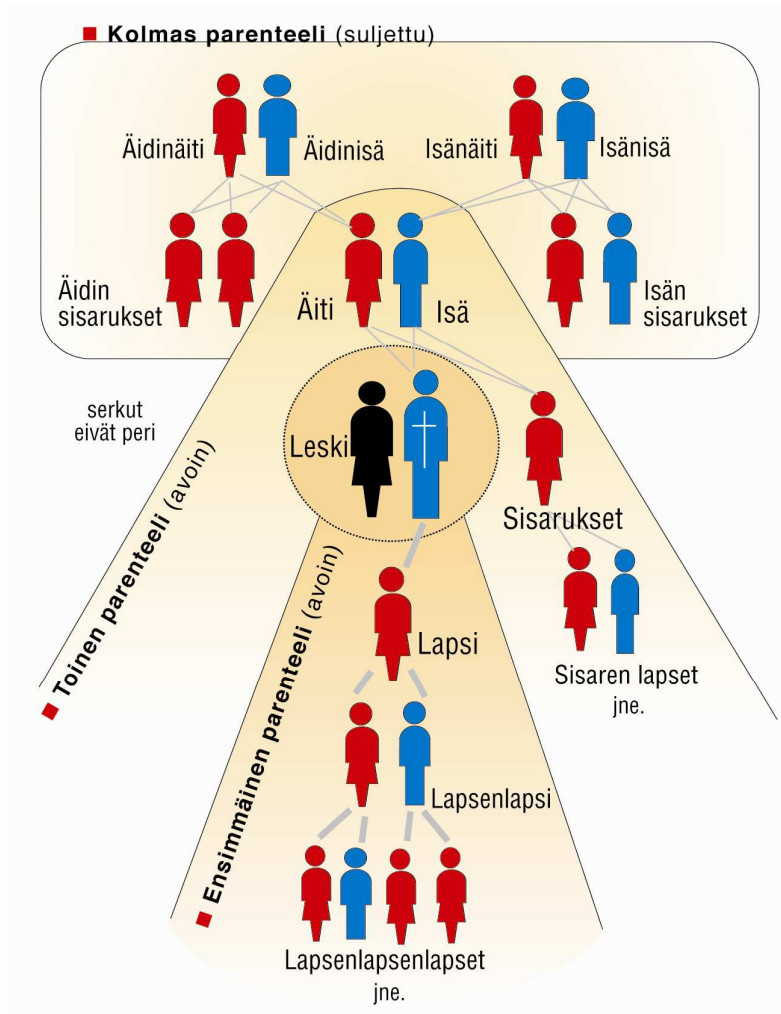
Naimaton ja lapseton perittävä

Jos perittävä ei kuollessaan ollut naimisissa eikä häneltä jäänyt rintaperillisiä, hänen omaisuutensa siirtyy perintönä hänen vanhemmilleen. Mikäli jompikumpi vanhempi tai molemmat ovat kuolleet ennen perittävää heidän sijaansa tulevat heidän rintaperillisensä eli perit-

tävän sisaret ja veljet tai näiden jälkeläiset. Perillisenä voi myös olla perittävän sisar- tai velipuoli oman vanhempansa jälkeen. Tässä toisessakin parenteelissa vallitsee rajaton sijaantulo-oikeus.

Isovanhempien oikeus perintöön

Mikäli perittävällä ei ole elossa olevia vanhempia, sisaruksia tai sisarusten lapsia, siirtyy perintö isovanhemmille. Kuolleen isovanhemman osuus perinnöstä menee hänen lapsilleen eli perittävän tädeille, sedille tai enoille. Tämä kolmas eli isovanhempien parenteeli poikkeaa ensimmäisestä ja toisesta parenteelista siinä, että kolmannessa parenteelissa ei ole rajatonta sijaantulo-oikeutta. Sijaantulo-oikeus päättyy perittävän täteihin, setiin ja enoihin. Serkut eivät enää peri.

Uusperheen monta muotoa

Uusperheiden määrä on viime vuosina lisääntynyt. Tilastokeskuksen mukaan uusperheitä on noin 9 % kaikista lapsiperheistä, eli noin 53 700 perhettä.

Uusperhe on parisuhde, jossa on vähintään yksi alle 18 -vuotias vain toisen vanhemman lapsi. Uusperheisiin voi kuulua sekä yhteisiä lapsia että lapsia molempien vanhempien edellisistä parisuhteista.

Uusperhe voi muodostua monella tavalla. Periaatteessa vain silloin, kun kaksi naimatonta ja lapsetonta henkilöä solmii avioliiton tai ryhtyy elämään avoliitossa, ei voida puhua uusperheestä.

Uusperheessä voi olla pelkästään lapsia puolisoiden edellisistä liitoista tai suhteista, lapsia vain toisen puolison edellisestä liitosta tai sekä yhteisiä että edellisten liittojen lapsia. Lisäksi uusperhe voi siis muodostua joko avo- tai avioliiton myötä sekä parisuhteen rekisteröimisellä.

Perintöoikeuden ja perintöverotuksen kannalta voidaan uusperheissä joutua erilaisten kysymysten eteen kuin perinteisessä ydinperheessä. On ehkä mietittävä, miten perintö jakautuu lain mukaan kaikkien perillisten kesken, onko se tasapuolinen ja haluttu vaihtoehto vai pitäisikö vanhempien tehdä testamentti vastaisuuden varalle.

Lisäksi on huomioitava puolisoiden parisuhteen muoto näitä kysymyksiä pohdittaessa, koska sillä voi olla huomattavaa merkitystä muun muassa perintöverotuksen kannalta.

Kallen ja Tainan uusperhe

Lain mukaisesti jakautuvaa perintöä uusperheessä voi helpoiten kuvata seuraavalla esimerkillä.

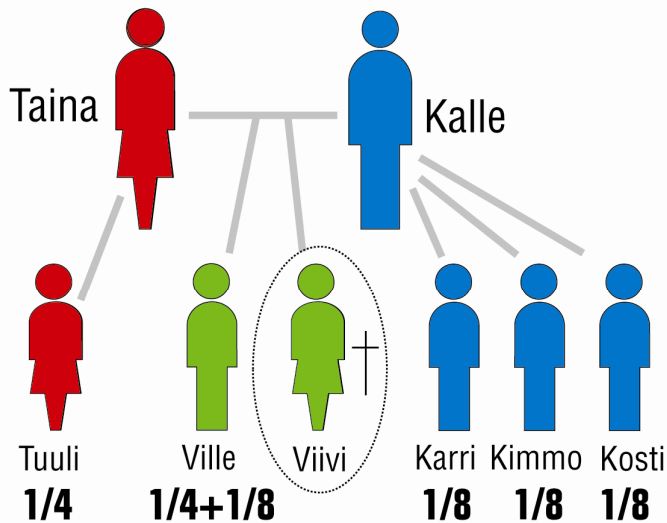
Kalle ja Taina tapasivat aikanaan yhteisten tuttaviensa kautta. Kalle oli jäänyt leskeksi viisi vuotta aikaisemmin ja hänellä oli yhdessä edesmenneen vaimonsa kanssa kolme poikaa, Karri, Kimmo ja Kosti. Taina puolestaan oli pienen Tuuli-tytön yksinhuoltaja äiti. Pian Kalle ja Taina muuttivat lapsineen yhteen ja avioituivat. Muutamaa vuotta myöhemmin heille syntyi kaksoset, Viivi ja Ville.

Vuosien kuluessa Kalle ja Taina rupesivat miettimään yhä enemmän perintökysymyksiä ja sitä, miten omaisuus jakautuisi heidän jälkeensä lasten kesken, kun heillä ei ollut testamenttia. Niinpä he kääntyivät tutun lakimiehen puoleen kysyäkseen neuvoa.

Lakimies kertoi, että Kallen kuoltua, hänen rintaperillisensä (Karri, Kimmo, Kosti, Viivi ja Ville) perisivät hänen omaisuutensa ja Tainan Tuuli-tytär jäisi Kallen jälkeen vaille perintöä, koska ei ole Kallen rintaperillinen. Vastaavasti Tainan kuollessa hänen omaisuutensa jakautuisi vain hänen omien rintaperillistensä, Tuulin, Viivin ja Villen, kesken.

Lakimies kertoi myös, että uusperheen perintöoikeudelliset kysymykset eivät tule eteen pelkästään vanhempien perinnön jakautumisessa, vaan myös sisarusten välisessä perimyksessä silloin, kun sisarukset ovat lähimmät perilliset.

Jos tilanne olisi esimerkiksi se, että Tainan ja Kallen jälkeen Viivi kuolisi naimattomana, lapsettomana ja ilman testamenttia, hänen perillisiään olisivat hänen veljensä ja puolisisaruksensa. Perintö ei kuitenkaan jakautuisi tasan heidän kesken, koska jokainen heistä on sijaantuloperillinen oman vanhempansa jälkeen. Tällöin perintö voi jakautua perillisten kesken toisin kuin perittävä olisi todellisuudessa halunnut. Viivin jälkeen Taina-äidin osuuden perivät täysveli Ville ($\frac{1}{4}$) ja sisarpuoli Tuuli ($\frac{1}{4}$), kun taas Kalle-isän osuuden perivät täysveli Ville ($\frac{1}{8}$) ja kolme velipuolta, Karri ($\frac{1}{8}$), Kimmo ($\frac{1}{8}$) ja Kosti ($\frac{1}{8}$). Näin ollen Ville saisi koko perinnöstä suurimman osuuden ja velipuolet, Karri, Kimmo ja Kosti, vastaavasti pienemmät osuudet.

Avio-oikeuden vaikutus perintöosuuksiin

Tainan ja Kallen tapauksessa puolisoilla oli avio-oikeus kaikkeen toistensa omaisuuteen. Tämä voi vaikuttaa olennaisesti rintaperillisten perintöosuuksiin. Silloin kun aviopuolisoiden välistä avio-oikeutta ei ole suljettu pois, kuolinpesän ja lesken välillä on toimitettava ositus ennen kuin tiedetään, kuinka suuri osuus yhteisestä omaisuudesta kuuluu kuolinpesään ja siten jaettavaksi perillisille. On myös tilanteita, että osituksen tekemisellä voidaan säästää merkittävästi veroissa, kun omaisuutta myydään.

Avioliiton aikana puolisoitten välillä pätee omaisuuden erillisyyden periaate. Avio-oikeus on niin sanottu uinuva oikeus. Sillä on merkitystä vasta avioliiton päätyttyä joko avioeroon tai toisen puolison kuolemaan.

Lyhyesti sanottuna avio-oikeus toteutetaan laskemalla puolisoiden avio-oikeuden alaisen omaisuuksien säästöt yhteen ja vähennetään velat. Puolittamalla näin saatu summa saadaan se laskennallinen osuus, mikä kummallekin puolisolle avio-oikeuden nojalla kuuluu. Enemmän omistava puoliso joutuu näin ollen osituksessa luovuttamaan omaa omaisuuttaan tasinkona vähemmän omistavalle puolisolle. Tasingosta ei makseta veroa.

Avioehtosopimus

Avioehdolla voidaan puolisoiden avio-oikeutta kaventaa tai sulkea se kokonaan pois joko yksipuolisesti tai molemminpuolisesti. Avioehto voidaan tehdä määräaikaiseksi ja se voi koskea ainoastaan jotain tiettyä omaisuutta kuten esimerkiksi lahjana tai perintönä saatua omaisuutta taikka ennen avioliittoa omistettua omaisuutta. Avioehto voidaan tehdä myös koskemaan ainoastaan avioerotilannetta ja siten säilyttää puolisoiden välillä avio-oikeus siinä tapauksessa, että avioliitto päättyy toisen puolison kuolemaan.

Avioehtosopimuksen lisäksi avio-oikeus voidaan sulkea pois lahjakirjalla tai testamentilla. Tällöin lahjanantaja tai testamentin tekijä voi määrätä, että lahjana tai testamentilla tulleeeseen omaisuuteen ei saajan puolisollla ole avio-oikeutta.

Mikäli puolisoilla on kaiken poissulkeva avioehto eli puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, omaisuuden ositusta ei tarvita ennen perinnönjakoa. Tällöin toimitetaan omaisuuden erottelu, jonka jälkeen ensiksi kuolleen omaisuus menee yleensä kokonaisuudessaan hänen perillisilleen jakoon ja leski pitää oman omaisuutensa itsellään.

Avioehdosta huolimatta voi leski kuitenkin edelleen periä puolisonsa. Puoliso on voinut tehdä testamentin lesken hyväksi tai kyseessä voi olla esimerkiksi lapseton pariskunta, jolloin aviopuoliso on lähin perillinen. Jos puolisoilla on avio-oikeuden poissulkeva avioehto, ei aviopuoliso saa osuuttakaan perittävän omaisuudesta avio-oikeuden nojalla, vaan koko ensiksi kuolleelta peritty omaisuus on perintöverotuksen alaista.

Siinä tapauksessa, että leski on puolisoista varakkaampi, ei avioehdolla ole varsinaista vaikutusta perintöveron määrään. Jos kuitenkin ensiksi kuollut oli enemmän omistava puoliso, leski olisi ilman avioehtoaa saanut ensin avio-oikeuden nojalla osan perittävän omaisuudesta tasinkona ja vasta loppuosasta hän olisi maksanut perintöveron. Tällä voi olla suurikin merkitys perintöverojen määrään, mikäli puolisoiden omaisuus on jakautunut epätasaisesti.

Kun leski perii ensiksi kuolleen puolison, vaikuttaa avioehto vielä leskenkin kuoltua. Lesken jälkeen ensiksi kuolleen puolison toissijaiset perilliset perivät ensiksi kuolleen omai-

suuden. Jos puolisoilla on ollut avioehto, määrää tämä avioehto omaisuuden jakautumisen lesken perillisten ja ensiksi kuolleen puolison toissijaisten perillisten kesken.

Uusperheissä avioehdolla voidaan haluttaessa varmistaa, että omaisuus siirtyy vain kuolleen puolison omille lapsille eikä avio-oikeuden toteuttamisen vuoksi kokonaan tai osittain toiseen sukuhaaraan.

Esimerkki: Tainan omaisuus muodostuu suvussa kulkeneesta 300.000 euron huvilasta Saimaan rannalta ja Kallen omaisuus 50.000 euron pörssiosakkeista. Taina kuolee ensin ja Kalle vaatii osituksen toimittamista kuolinpesän ja lesken välillä. Tainalla ja Kallella ei ole avioehtosopimusta. Osituksessa Kallen kuuluu saada tasinkona 125.000 euroa ja koska kuolinpesässä ei ole muuta omaisuutta kuin sukuhuvila eikä kuolinpesän osakkailla ole mahdollisuutta käyttää pesän ulkopuolisia varoja tasingon maksuun, saa Kalle omistukseensa n. 40 % Tainan suvulle kuuluneesta huvilasta. Kallen kuoltua perivät hänen rintaperillisensä hänen osuutensa huvilasta, jolloin osa huvilasta on lopullisesti siirtynyt pois Tainan sukuhaarasta.

Lesken tasinkoprivilegi eli tasinkoetuoikeus

Mikäli puoliset eivät ole tehneet avio-oikeuden poissulkevaa avioehtoa, toimitetaan useimmiten ennen perinnönjakoa lesken ja kuolinpesän välillä ositus. Jos leski on vähemmän omistava puoliso, hänellä on oikeus saada tasinkoa ensiksi kuolleen puolison omaisuudesta. Mikäli leski on kuitenkin puolisoista varakkaampi, ei hänen tarvitse maksaa tasinkoa vainajan perillisille.

Tämä tasinkoetuoikeus on vain lesken käytettävissä. Se on hänen henkilökohtainen oikeutensa, jota vain hän voi käyttää eläessään. Lesken perilliset eivät voi vedota tasinkoprivilegiin lesken kuoltua. Ei siinäkään tapauksessa, että leski olisi vedonnut tasinkoprivilegiin, mutta ositus toimitetaan vasta lesken kuoltua.

Lesken on vedottava oikeuteensa olla luovuttamatta tasinkoa ensiksi kuolleen perillisille ja siitä on otettava nimenomainen maininta perukirjaan. Mikäli perukirjassa ei ole mainintaa tasinkoprivilegiin vetoamisesta, perintöverotuksessa verottaja tekee laskennallisen osituksen ja perintöverotus toimitetaan ikään kuin tasinkoa luovutettaisiin.

Jos tasinkoprivilegiin ei ole vedottu perukirjassa ja leski myöhemmin, perintöverotuksen toimittamisen jälkeen, ositusta toimitettaessa siihen vetoaa, voitaneen perintöverotusta oikaista, jos muutoksenhakuaikaa on vielä jäljellä. Tämä edellyttää sitä, että muut perilliset

eivät ole ryhtyneet lesken omaisuuteen. Perintöverotuksen oikaisuvaatimus on tehtävä perintöverotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa.

Vetoamalla tasinkoprivilegiin leski voi varmistaa, ettei hänen omaisuuttaan siirry perintönä ensiksi kuolleen puolison perillisille, jotka uusperheessä eivät välttämättä ole lainkaan lesken perillisiä.

Leski ja vakituinen asunto

Tasinkoetu oikeuden lisäksi leskellä on oikeus hallita ensiksi kuolleen jäämistöä jakamattomana, elleivät perilliset ole vaatineet jakoa. Mikäli jakoa on vaadittu, on perinnönjako toimitettava lesken eläessä vastoin lesken tahtoakin.

Jakovaatimuksesta huolimatta leskellä on kuitenkin oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty tai muu jäämistöön kuuluva lesken kodiksi sopiva asunto, jollei lesken omaan omaisuuteen sisälly kodiksi sopivaa asuntoa. Lisäksi leskellä on oikeus pitää yhteisessä kodissa oleva tavanomainen koti-irtaimisto jakamattomana hallinnassaan. Tavanomaiseen koti-irtaimistoon eivät kuulu esimerkiksi autot tai työkalut, joten niihin lesken lakiin perustuva hallintaoikeus ei ylety.

Leski saa pitää vakituisen asunnon jakamattomana hallinnassaan, vaikka se johtaisi siihen, ettei esimerkiksi rintaperillinen tai testamentinsaaja tämän vuoksi saisi osuuttaan pesän varoista. Tällaista asuntoa ei vastoin lesken tahtoa voida myydä perillisten oikeuksien toteuttamiseksi.

Lesken uudelleen avioituminen ei myöskään poista lesken asumisoikeutta. Asumisoikeus on elinikäinen oikeus, jonka leski voi menettää vain saadessaan omistukseensa kodiksi sopivan asunnon.

Jos leskelle halutaan jakamattomuussuojaa laajempi käyttöoikeus pesän varoihin, pitää lesken hyväksi laatia esimerkiksi hallintaoikeustestamentti.

Avoliitto ja perinnönjako

Sillä, ovatko puoliset keskenään naimisissa vai eivät, voi olla merkittävä vaikutus niin perinnönjaon kuin lesken oikeuksienkin kannalta. Huomioitavaa on ensinnäkin se, että avoliitto ei luo puolisoiden välille avio-oikeutta eikä avopuolisolla ole avoliiton purkautuessa toisen puolison kuolemaan oikeutta saada esimerkiksi tasinkoa ensiksi kuolleen omaisuudes-

ta. Avoliiton purkautuessa omaisuus erotellaan nimiperiaatteen mukaan ja ensiksi kuolleen koko omaisuus menee hänen lakisääteisille perillisilleen.

Avopuoliso ei myöskään peri lapsetonta ensiksi kuollutta puolisoaan, ellei tämä ole tehnyt testamenttia avopuolisonsa hyväksi. Mikäli avopuoliso testamentin perusteella perii vaimon omaisuuden, kuuluu avopuoliso perintöverotuksessa toiseen veroluokkaan, ellei avopuolisoilla ole ollut yhteisiä lapsia tai he eivät ole olleet aikaisemmin naimisissa keskenään.

Avopuolisolla ei myöskään ole leskelle kuuluvaa oikeutta pitää puolisojen yhteisenä kotina käytettyä asuntoa ja sen asuntoirtoaimistoa jakamattomana hallinnassaan. Toisin sanoen, jos ensiksi kuollut puoliso on yksin omistanut puolisojen yhteisenä kotina käytetyn asunnon, voivat hänen perillisensä esimerkiksi myydä asunnon avopuolisoa kuulematta ja vastoin tämän tahtoa. Myös avopuolisoiden yhdessä omistama asunto voidaan ensiksi kuolleen perillisten vaatimuksesta joutua myymään ja näin ollen avopuoliso voi tahtomattaan joutua hankkimaan itselleen uuden, mahdollisesti vaatimattomamman, asunnon.

Miten testamentilla voi vaikuttaa?

Testamentilla voidaan muuttaa lakimääräistä perimystä. Perittävä voi testamentilla määrätä koko omaisuudestaan, jostain erityisestä omaisuuserästä tai omaisuuteen kohdistuvasta hallinta- ja/tai käyttöoikeudesta haluamallaan tavalla.

Testamentin laatimisessa on lähtökohdaksi aina otettava tilanteen kokonaisarviointi eli mitä omaisuutta, kenelle ja millä oikeudella. Yksistään verotukselliset seikat eivät saisi koskaan toimia määrävänä tekijänä testamentin suunnittelussa.

Puolisoiden välillä testamentin tekemisessä on usein kysymys lesken aseman turvaamisesta. Lesken asema voidaan turvata joko omistus- tai hallintaoikeustestamentilla.

Usein päänvaivaa aiheuttaa se, kummanko testamentin puolisot laatisivat – omistus- vai hallintaoikeustestamentin. Eräs ratkaisuvaihtoehto voi olla, että puolisot laativat keskinäisen omistusoikeustestamentin ja vasta toisen kuoltua eloonjäänyt puoliso päättää, riittääkö hänelle pelkkä hallintaoikeus, vai haluaako hän omaisuuteen täyden omistusoikeuden.

Käytännössä tällöin menetellään niin, että toisen puolison kuoltua leski ilmoittaa tarvittaessa luopuvansa omistusoikeudesta, mutta ottaa vastaan hallintaoikeuden. Jotta luopuminen olisi tehokas, pitää olla tarkkana siten, ettei leski ole ryhtynyt pesän varoihin ennen luopumisolmoitustaan. On myös mahdollista, että leski ilmoittaa ottavansa vastaan ainoastaan tietyn omaisuuden ja luopuu testamentista muilta osin.

Keskeisenä erona testamentin tuottamien oikeuksien osalta verrattaessa hallinta- ja omistusoikeustestamenttia keskenään on, että saataessa omaisuuteen täysi omistusoikeus ilman toissijaismääräyksiä, voi omaisuuden saaja tarvittaessa myydä sen, vaihtaa taikka antaa varat vaikkapa lahjaksi. Viime kädessä omaisuudesta voidaan tällöin määrätä vielä testamentilla. Hallintaoikeus puolestaan antaa oikeuden käyttää omaisuutta ja saada siitä mahdollisesti kertyvä vuotuinen tuotto, mutta hallintaoikeuden haltija ei voi myydä omaisuutta ja käyttää siitä saatuja rahoja itselleen. Toisin sanoen täysi omistusoikeus, ilman että hallintaoikeus olisi jollain muulla, suo paremman elinturvan kuin pelkkä hallintaoikeus.

Verotuksellisesti keskeisin ero omistus- ja hallintatestamentin välillä on se, että omistusoikeuden saaja joutuu maksamaan saamastaan omaisuudesta perintöveron, jos alin verotettava raja ylittyy. Hallintaoikeuden saaja ei puolestaan joudu maksamaan veroa saamastaan hallintaoikeudesta, mutta joutuu tosin jatkossa maksamaan veroa esimerkiksi omaisuuden tuotosta.

Verotuksellisesti edullinen hallintaoikeus

Hallintaoikeustestamentilla voidaan leskelle määrätä hallintaoikeus muuhunkin omaisuuteen kuin vakituiseen asuntoon ja koti-irtaimistoon, joihin hänellä on oikeus jo lain mukaan. Tällöin omistusoikeus menee edelleen vainajan lakimääräisille perillisille, ellei testamentissa muuta siltä osin määrätä, ja ainoastaan hallintaoikeus siirtyy leskelle.

Hallintaoikeus tarkoittaa oikeutta käyttää omaisuutta sekä nauttia omaisuudesta saatavasta tuotosta. Leski ei kuitenkaan voi esimerkiksi myydä omaisuutta, johon hänellä on vain hallintaoikeus.

Vaikka hallintaoikeustestamentti on verotuksellisesti edullinen vaihtoehto, se voi aiheuttaa ongelmia omaisuuden hallinnoimisen kannalta, jos perillisten ja lesken välit eivät ole souisat. Jos hallintaoikeus on eri henkilöllä kun omistusoikeus, on osapuolten tärkeää muistaa selvittää, kuka vastaa jatkossa mistäkin kuluista.

Ongelmallista voi olla myös perintöverojen maksaminen. Hallintaoikeudesta huolimatta omistusoikeuden saaville perillisille määrätään perintövero heti perittävän kuoltua. Mikäli koko omaisuutta rasittaa lesken hallintaoikeus, voi perillisillä olla vaikeuksia kerätä varat verojen maksamiseen, koska perityillä varoilla ei voida maksaa perintöveroja lesken hallintaoikeuden takia. Tällöin on syytä miettiä, meneekö perintöverotuksen minimointi turhaan omaisuuden järkeväen käytön edelle. Asia voidaan ratkaista esimerkiksi niin, että leski luo-

puu hallintaoikeudestaan tiettyihin rahavaroihin, joilla perintöverot voidaan sitten maksaa, mutta ottaa hallintaoikeuden vastaan kaikkeen muuhun omaisuuteen.

Kun omistusoikeus- ja hallintaoikeus on jaettu eri tahoille, on tärkeää, ettei verotuksessa yllättäen tulkita hallintaoikeudesta luovutun. Mikäli hallintaoikeudesta luovutaan vastikkeetta, katsotaan omistusoikeuden saajan saaneen lahjan ja tästä voidaan verottaa. Omistusoikeuden haltijaltahan poistuu aiemmin hänen omaisuuteensa kohdistunut rasite. Tyypillisin tilanne on useimmiten se, että ensin hallintaoikeus on pidätetty, sitten omaisuus myydään ja rahat jaetaan omistusoikeuden haltijalle.

Omistusoikeus ja lakiosat

Omistusoikeustestamentilla vainaja voi sivuuttaa lakimääräiset perillisensä ja määrätä omaisuutensa meneväksi leskelleen. Omistusoikeustestamentilla leski saa täyden omistusoikeuden perittävän omaisuuteen, ellei testamentissa ole toissijaismääräystä, jolla omaisuus määrätään meneväksi lesken jälkeen muulle henkilölle. Täysi omistusoikeus tarkoittaa muun ohella myös oikeutta määrätä omaisuudesta testamentilla.

Kun leski saa omaisuutta omistusoikeustestamentilla, hän maksaa näin saamastaan omaisuudesta perintöverot.

Mikäli perittävällä on rintaperillisiä, voi rintaperillisen oikeus lakiosaan rajoittaa perittävän testamenttausvaltaa. Rintaperillisellä on aina vaatimuksesta oikeus lakiosaansa, joka on puolet lakiosaperillisen perintöosasta.

Jos testamentti loukkaa lakiosaa, on rintaperillisen vedottava siihen testamentin saajaa vastaan, jotta hänen ei katsota hyväksyneen testamenttia sellaisenaan. Lakiosailmoitus pitää tehdä testamentinsaajalle haastemiehen välityksellä tai muuten todisteellisesti kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksisaamisesta. Usein vaatimus tehdään perunkirjoitustilaisuudessa ja merkitään perukirjaan.

Uusperheessä lakiosavaatimuksen esittämättä jättäminen voi johtaa käytännössä perinnön lopulliseen menettämiseen. Jos leski on saanut omaisuuteen täyden omistusoikeuden ilman toissijaismääräystä, voi hän testamentata ensiksi kuolleelta perimänsä omaisuuden esimerkiksi omille rintaperillisilleen. Tällöin ensiksi kuolleen perilliset eivät enää voi vedota lakiosaansa ja jäävät siten vaille osuuttakaan perinnöstä.

Jako lasten kesken testamentilla

Uusperheen kannalta olennaista voi olla myös omaisuuden jakautuminen perheeseen kuuluvien lasten kesken.

Testamentilla voidaan määrätä, että kumman tahansa vanhemman kuoltua omaisuus jaetaan tasan kaikkien lasten, siis myös aviopuolison lasten, kesken. Koska aviopuolison lapset kuuluvat perintöverotuksessa omien rintaperillisten tavoin ensimmäiseen veroluokkaan, ei edes perintöverotus aseta tässä tilanteessa lapsia eri asemaan. Myös aviopuolison lapsenlapsi rintaperillisineen kuuluu ensimmäiseen veroluokkaan.

Lisäksi testamenttia laadittaessa on syytä huomioida mahdolliset toissijaismääräykset sekä muuttuvat tilanteet. Mikäli puolisoiden välisessä keskinäisessä omistusoikeustestamentissa ei ole toissijaismääräystä, eikä leski ole tehnyt omaisuudesta testamenttia, menee koko omaisuus lesken kuoltua hänen lakimääräisille perillisilleen.

Toissijaismääräykset lesken jälkeen

Toissijaismääräyksellä voidaan lesken kuoltua omaisuus määrätä meneväksi jollekin tietylle taholle, esimerkiksi omaisuuden alun perin omistaneen puolison sukulaisille. Toissijaismääräyksen osalta on hyvä varmistua myös sen varalle, että toissijainen testamentinsaaja kuoleekin ennen leskeä tai ei halua ottaa testamenttia vastaan.

Testamentissa voidaan myös määrätä omaisuuden jakautumisesta eri tavoin riippuen siitä, kumpi puolisoista kuolee ensin.

Yhteenvedon voitaneen sanoa, että testamentin laatiminen vaatii kokonaisarviointia ja useiden, muuttuvienkin, tilanteiden huomioon ottamista. Uusperheiden monimuotoisten kiemuroiden takia testamentin laatimisessa olisi hyvä käyttää apuna lakimiestä tai muuta asiantuntijaa, joka tuntee nämä kiemurat.

Yleistä perintöverotuksesta ja perintöverovelvollisuudesta

Perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta on suoritettava perintöveroa valtiolle. Veron määrä riippuu perittävän omaisuuden arvosta, mahdollisesta käyttö- ja/tai hallintaoikeudesta sekä veroluokasta, johon perillinen tai testamentinsaaja kuuluu.

Velvollisuus suorittaa perintöveroa alkaa perinnönjättäjän kuolemasta. Mikäli perittävä on kuitenkin testamentissaan määrännyt, että omistusoikeus siirtyy testamentinsaajalle vasta jonkun ehdon täytyttyä (esim. täysi-ikäisyys), alkaa perintöverovelvollisuus vasta, kun tämä ehto on täytynyt.

Testamenttimääräys voi myös johtaa niin sanottuun omistajattomaan tilaan. Tällöin omistusoikeus ja siten myös velvollisuus suorittaa perintöveroa siirtyvät testamentinsaajalle vasta testamentissa mainitun käyttöoikeuden haltijan kuoltua. Omistajattoman tilan testamentti tulee kuitenkin kysymykseen vain jos perittäväällä ei ole perillisiä. Jos perittäväällä on

perillisiä, verotetaan heitä ikään kuin he olisivat saaneet omistusoikeuden testamentissa määrättyyn omaisuuteen perittävän kuolinhetkellä.

Verotuskäytäntö omistajattoman tilan testamenttien ja lykkäävien ehtojen osalta on tällä hetkellä epäyhtenäinen, joten niihin on syytä suhtautua varauksella.

Omaisuuksien lopullisten saajien perintöverovelvollisuus lykkääntyy myös niissä tapauksissa, kun testamentin tekijä on määrännyt omaisuuden ensin omistusoikeuksin esimerkiksi leskelleen ja vasta lesken kuoltua toissijaissaajille. Toissijaissaajien velvollisuus suorittaa perintöveroa alkaa vasta ensisaajan kuoltua. Ensisaaja maksaa omasta saannostaan perintöveron perittävän kuoltua normaalisti. Mikäli perittävää omaisuutta on vielä jäljellä ensisaajan kuoltua, maksavat toissijaissaajat tästä omaisuudesta perintöveron uudelleen.

Aina perillinen tai testamentinsaaja ei halua ottaa vastaan perintöä. Mikäli perillinen tai testamentinsaaja aktiivisesti luopuu perinnöstä, ei hänelle tässä tapauksessa muodostu perintöverovelvollisuutta. Testamentista voidaan luopua myös osittain siten, että osa testamentatuista varoista otetaan vastaan mutta osaa ei. Osittainen luopuminen testamentista voidaan tehdä myös siten, että varojen osalta otetaan vastaan niihin kohdistuva hallintaoikeus, kun taas omistusoikeudesta luovutaan. Pelkästään hallintaoikeudesta ei jouduta maksamaan perintöveroja, vaan perintöverot maksaa omistusoikeuden saaja.

Perinnöstä voidaan sen sijaan luopua ainoastaan kokonaan. Jos perinnöstä luovutaan osittain, tulkitaan tilanne verotuksessa niin, että ensin koko perintö on vastaanotettu ja sitten osa varoista lahjoitettu eteenpäin. Toisinaan saattaa lisäksi olla varsin tulkinnanvaraista, onko kyseessä testamentista vai perinnöstä luopuminen. Jotta perinnöstä luopuminen olisi tehokas, perintöä ei ole saanut vastaanottaa eikä ryhtyä siihen. Näytön esittäminen tästä on käytännössä useamman vuoden kuluttua kuolinhetkestä vaikeaa. Luopuminen perinnöstä on tehtävä kirjallisesti ja ehdoitta. Mikäli luopuja luopuu perinnöstä muun kuin sijaisperillisensä hyväksi, ei kysymyksessä enää ole ehdoton luopuminen. Tällöin luopujan katsotaan ottaneen perinnön vastaan ja sen jälkeen lahjoittaneen sen eteenpäin. Tilanne johtaa siis verojen maksamiseen kahteen kertaan – ensin maksetaan perintöverot ja sitten vielä lahjaverot.

Varojen ja velkojen arvostaminen

Perintöverotuksessa käytetään sitä arvoa, joka omaisuudella oli verovelvollisuuden alkamisaikana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että omaisuus arvostetaan kuolinpäivän käypään arvoon eli omaisuuden todennäköiseen myyntihintaan.

Käyvän arvon määrittäminen voi joidenkin omaisuuserien osalta olla vaikeampaa kuin toisten. Rahavarat, niin käteinen kuin erilaiset talletuksetkin, arvostetaan aina täyteen arvoonsa. Pörssiosakkeet arvostetaan kuolinpäivän mukaiseen ostokurssiin. Mikäli kuolinpäivältä ei ole noteerausta, käytetään lähimmän päivänoteerauksen arvoa.

Asunto-osakkeiden ja kiinteistöjen arvostamisessa käytetään apuna vertailukauppoja. Mikäli vertailukauppoja ei ole, voidaan esimerkiksi asuinhuoneistoja arvioida vastaavan asuntoalueen hintojen perusteella.

Rakentamattoman kiinteistön arvostamisessa voidaan vertailukauppojen lisäksi käyttää taajamien osalta tonttihintakartan mukaisia arvoja ja haja-asutusalueen rakennuspaikan osalta rakennusmaan arviointiohjetta. Sekä tonttihintakartta että arviointiohje perustuvat VTT:n tekemiin selvityksiin rakennusmaan käyvästä hintatasosta.

Rakennettujen kiinteistöjen osalta vertailukauppojen käyttäminen on ongelmallista, koska rakennukset kiinteistöillä ovat hyvin erilaisia. Uusien rakennusten osalta on hankintamennon katsottu parhaiten osoittavan rakennuksen arvon. Vanhempia rakennuksia arvostettaessa on tavallista käyttää jälleenhankinta-arvoja, joita voidaan korottaa tai alentaa esimerkiksi rakennuksen iän, vaurioitumisen tai perusparannusten mukaan.

Maatalous- ja yritysvarallisuuden arvostamiseksi perintöverotuksessa on olemassa omat erityiset laskentaohjeensa, joilla tähdätään myös omaisuuden käyvän arvon löytämiseen. Tosin maatalous- ja yritysvarallisuuden perintö- ja lahjaverotukseen liittyy määrätyin edellytyksin vaatimuksesta merkittäviä veronhuojennuksia, jolloin veroja ei makseta omaisuuden käyvistä arvoista.

Muun irtaimen omaisuuden käyvän arvon määrittäminen jää lähtökohtaisesti verovelvollisen oman arvion varaan, ellei esinettä ole myyty. Koti-irtaimisto on yleisesti arvostettu melko alhaiseen arvoon, koska tavanomaisesta asuntoirtaimistosta ei käytännössä jouduta maksamaan veroa.

Rahamääräiset velat arvostetaan niiden kuolinpäivän arvoon. Vainajan antamia takauksia ei voida perintöverotuksessa huomioida, ellei takaus ole realisoitunut vainajan maksettavaksi ennen tämän kuolemaa.

Verotuksen toimittaminen, käsittelyaika ja veron maksaminen

Verotuksen toimittaa vainajan viimeisen kotipaikkakunnan verotoimisto. Perintöverotus toimitetaan perukirjan pohjalta. Perunkirjoitus on pidettävä kolmen kuukauden kuluessa perittävän kuolemasta ja perukirja pitää toimittaa verotoimistoon kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta. Jos perunkirjoituksen jälkeen ilmenee uusia varoja tai velkoja, on täy-

dennysperukirja tehtävä kuukauden kuluessa siitä, kun varat tai velat tulivat tietoon. Täydennysperukirja toimitetaan verotoimistoon kuukauden kuluessa sen laatimisesta.

Mikäli perinnönjako on tehty ennen perintöverotuksen toimittamista, voidaan se ottaa verotuksessa huomioon. Ilman toimitettua perinnönjakoa verottaja tekee laskennallisen jaon ja verottaa perillisiä laskennallisten osuuksien mukaan.

Jos perukirjaa ei ole annettu tai sitä ei voida panna oikaistunakaan verotuksen perusteeksi, voidaan verotus toimittaa arvioimalla. Tällöin perintöverotus kohdistetaan ainoastaan tiedossa oleviin kuolinpesän osakkaisiin. Arvioverotus on toimitettava kymmenen vuoden kuluessa verovelvollisuuden alkamisesta niissä tilanteissa, joissa perukirjaa ei ole annettu lainkaan.

Perintöverotuksen käsittelyajat vaihtelevat verotoimistoittain, mutta ohjeellisena käsittelyaikana voidaan pitää kolmesta kuuteen kuukautta. Mitä hankalammin arvioitavasta omaisuudesta on kysymys, sitä kauemmin perintöverotuksen käsittelemisen voidaan olettaa kestävän.

Perintövero maksetaan kahdessa erässä, mikäli veron määrä on vähintään 500 euroa. Ensimmäinen erä on maksettava viimeistään sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä kolmen kuukauden kuluttua perintöverotuksen toimittamispäivää seuraavan kuukauden alusta lukien ja toinen erä viimeistään sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä viiden kuukauden kuluttua perintöverotuksen toimittamispäivää seuraavan kuukauden alusta lukien. Toisin sanoen, jos perintöverotus on perintöverolipun mukaan toimitettu 4.8.2009, on ensimmäisen erän eräpäivä 1.12.2009 ja toisen 1.2.2010.

Veroluokat

Veroluokkia on kaksi. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat perinnönjättäjän aviopuoliso, suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva perillinen (esimerkiksi vanhemmat, isovanhemmat, lapset ja lapsenlapset), aviopuolison suoraan alenevassa polvessa oleva perillinen sekä perinnönjättäjän kihlakumppani, jolle annetaan perintökaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettu avustus. Myös avopuoliso kuuluu ensimmäiseen veroluokkaan silloin, jos avopuolisoilla on ollut yhteinen lapsi tai he ovat aiemmin olleet avioliitossa.

Toiseen veroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset ja vieraat. Vieraana pidetään siis myös avopuolisoa, jos puolisoilla ei ole ollut yhteisiä lapsia tai he eivät ole olleet aikaisemmin avioliitossa keskenään.

Perintö- ja lahjaveroille on omat taulukkonsa.

Perintöveroa maksetaan ensimmäisessä veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—	3 500	13

Perintöveroa maksetaan toisessa veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—	9 300	32

Lahjaveroa maksetaan ensimmäisessä veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—	4 310	13

Lahjaveroa maksetaan toisessa veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—	11 280	32

Veron määrään vaikuttavia tekijöitä

Perintöverotus toimitetaan perukirjan perusteella. Perukirjassa on eritelty vainajan varat ja velat, ja näin saatu pesän säästö jaetaan laskennallisiin perintöosuuksiin, joiden perusteella pesän osakkaita verotetaan. Näihin laskennallisiin veronalaisiin perintöosuuksiin voi vaikuttaa eräät, tässä hyvin pintapuolisesti läpikäytävät, tekijät.

Perittävän elinaikanaan perilliselle antama lahja, jota on pidettävä ennakkoperintönä, otetaan lahjan antojankohdasta huolimatta huomioon perintöverotuksessa. Ennakkoperintön arvo lisätään vainajan pesän säästöön ja näin saadun summan perusteella määrätään laskennalliset perintöosuudet perintöverotusta varten. Myös perittävältä kolmen vuoden kuluessa ennen kuolemaa saadut muutkin lahjat kuin ennakkoperinnöt otetaan huomioon perintöveroa määrättäessä. Ne otetaan kuitenkin huomioon ainoastaan saajansa perintöverotuksessa eli tällainen lahja lisätään suoraan saajansa laskennalliseen perintöosuuteen. Vaikka sekä ennakkoperinnöstä että perintöverotuksessa huomioon otettavasta muusta lahjasta aikanaan maksettu lahjavero vähennetään maksettavaksi määrättävästä perintöverosta, tämä johtaa usein progressiivisen verotuksen kiristymiseen. On lisäksi tärkeää huomata, että ennakkoperinnöt – ehkä harhaanjohtavasta nimikkeestä huolimatta – ovat lahjoja ja ne verotetaan aina saantihetkellä lahjaverosteikon mukaisesti. Jo siis 4 000 euron arvoisesta ennakkoperinnöstä joudutaan maksamaan veroa.

Myös lesken avio-oikeus voi vaikuttaa perillisten perintöosuuksiin. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, leski saattaa avio-oikeuden nojalla saada osan vainajan omaisuudesta. Lesken avio-oikeus voi näin ollen pienentää perillisten perintöosuuksia.

Verotettavaa perintöosuutta voi pienentää myös toiselle määrätty hallintaoikeus. Hallintaoikeudesta voidaan määrätä testamentilla tai se voi perustua lakiin. Leskellä on nimittäin lain mukaan oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteinen asunto. Hallintaoikeus on rasite omistusoikeudelle ja siksi se huomioidaan vähennyksenä perintöverotuksessa. Hallintaoikeusvähennys lasketaan yleensä kertomalla omaisuuden arvo hallintaoikeuden saajan iästä muodostuvalla ikäkertoimella sekä omaisuuden lajista riippuen 3 tai 5 prosentin suuruisella laskennallisella vuosituotolla. Ikäkertoimet ovat seuraavat:

Edunsaajan ikä vuotta	Vuositulokerroin
alle 44	12
44 - 52	11
53 - 58	10
59 - 63	9
64 - 68	8
69 - 72	7
73 - 76	6
77 - 81	5
82 - 86	4

Testamentissa voidaan määrätä omaisuus tulevaksi perillisille yhteisesti. Yhteistestamentista on kyse ainoastaan silloin, kun testamentista nimenomaisesti käy ilmi, että testamentintekijä on tarkoittanut omaisuuden menevän yhteisesti testamentin saajille. Tällöin perintövero määrätään yhdestä perinnöstä yhteisesti kaikille yhteistestamentin saajille. Veroluokka määräytyy kaukaisimman sukulaisuuden perusteella. Mikäli yhteistestamentin saajat ovat kuitenkin aviopuolisot, määräytyy perintöveroluokka läheisempää sukua olevan testamentin saajan mukaan. Riippuen perinnön koosta ja perinnön saavien henkilöiden perintöveroluokasta verosuunnittelullisesti kannattaa näissä tilanteissa toisinaan määrätä omaisuus testamentilla yhteisesti ja toisinaan taas erillisinä kokonaisuuksina.

Kahden vuoden aikana kahteen tai useampaan kertaan perintönä siirtyneestä omaisuudesta maksetaan perintövero vain kerran. Veron suoritetaan kaukaisimman sukulaisuussuhteen mukaan. Sukulaisuussuhdetta verrataan siihen henkilöön, jolta perillinen on välittömästi omaisuuden saanut. Jos omaisuus siis siirtyy, aikaisemman esimerkin henkilöitä käyttäen, ensin Tainalta tämän tyttärelle Viiville ja sitten Viivin sisaruksille, veroa on suoritettava II veroluokan mukaan. Tällöin Viivi maksaa veron ensimmäisen veroluokan mukaan. Viivin kuoltua hänen maksamansa osuus huomioidaan hänen perillisilleen tulevassa toisen veroluokan mukaan laskettavassa perintöverossa.

Perinnönjättäjän puolisolle ja kuolinhetkellä välittömästi perillisasemassa olevien alaikäisille on olemassa erityisvähennykset. Nämä vähennykset tehdään perintöverotusta toimitettaessa suoraan vähennykseen oikeutetun perintöosuudesta. Perinnönjättäjän puolisolta verottaja vähentää viran puolesta veronalaisesta perintöosuudesta 60.000 euroa ja vaatimukset täyttävältä alaikäiseltä lapselta 40.000 euroa. Avopuolisoa 60.000 euron puoliso vähennys ei koske, ellei avopuolisoilla ole yhteistä lasta tai olleet aiemmin avioliitossa.

Muutoksenhaku

Perintöverotuksen toimittaneen verotoimiston päätöksestä voidaan valittaa oikaisulautakunnalle. Muutoksenhaku aika on viisi vuotta verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta. Oikaisulautakunnan päätöksistä voi valittaa hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli korkein hallinto-oikeus antaa valitusluvan.

Viranomaisaloitteisesti perintöverotusta voidaan oikaista sekä verovelvollisen vahingoksi että hyväksi. Verovelvollisen vahingoksi perintöverotusta voidaan oikaista toimittamisvuotta seuraavien kahden vuoden kuluessa, jos verotuksen toimittamisessa on tapahtunut las-
kuvirhe tai muu vastaava erehdys tai asiaa ei ole joltain osin tutkittu. Jos verottamatta jääminen on johtunut verovelvollisen toimesta, oikaisuaika on viisi vuotta. Tällöin oikaisuun liittyy myös veronkorotus.

Mikäli veroviranomaisen virheen takia perintöveroa on määrätty liikaa, veronoikaisu voidaan verovelvollisen hyväksi tehdä perintöverotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa.

Veronoikaisu seurannaismuutoksena voi tulla kysymykseen silloin, kun jonkun verovelvollisen perintöverotusta on muutettu niin, että sillä on vaikutuksia myös muiden verovelvollisten verotukseen. Tällöin seurannaismuutos voidaan toteuttaa, vaikkeivät edellä mainitut oikaisun edellytykset täytyisikään.

Varsin tyypillinen muutoksenhakutilanne, joka liittyy myös verosuunnitteluun, koskee omaisuuden arvostusta. Mikäli perintöverotusarvo on jo vahvistettu ja sellaista omaisuutta, jolle ei ole määritettävissä yhtä ainoaa oikeaa arvoa kuolinhetkellä (asunto-osakkeet, kiinteistöt vrt. pörssiosakkeet) myydään tätä arvo korkeammalla hinnalla, josta muodostuu veronalaista voittoa, kannattaa ainakin ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvien henkilöiden hakea perintöverotusarvon korotusta oikaisuvaatimuksella. Mikäli perintöverotusarvo saadaan korotettua, johtaa tämä siihen, että perintöveroa joudutaan useimmiten maksamaan lisää, mutta vastaavasti pääomatuloina verotettavaa luovutusvoittoa muodostuu vähemmän. Verosäästö syntyy siitä, että pääomatuloveroprosentti on merkittävästi korkeampi kuin perintöveroprosentit ensimmäisessä veroluokassa. Käytännössä jos tällainen vaikeammin arvioitavissa oleva omaisuus on myyty vuoden sisällä kuolinhetkestä, perintöverotusarvot saadaan muutettua. Mikäli aikaa on kulunut yli vuosi, on arvon muuttaminen vielä mahdollista, mutta näyttö väärästä arvostustasosta perintöverotuksessa tulee pystyä osoittamaan uskottavasti.

Perintöriidat

Perillisten keskinäisiä riitoja ratkotaan pesänselvittäjän ja -jakajan voimin, ellei yhteisymmärrystä muutoin saavuteta. Viime kädessä erimielisyydet ratkaisee vainajan viimeisen kotipaikan käräjäoikeus, jonka päätöksestä voidaan valittaa hovioikeuteen. Hovioikeuden päätöksistä voidaan valittaa korkeimpaan oikeuteen, mikäli korkein oikeus myöntää vali-

tusluvan. Kellä tahansa kuolinpesän osakkaalla on oikeus hakea pesänselvittäjää ja -
jakajaa ja saada kuolinpesä jaetuksi.